

ZSKSS
Ajdovščina, Koroška, Škofja loka, Železniki, jesen 2006.

PRIROČNIK ZA OSEBNO NAPREDOVANJE V KRDELU

Verzija:	1.2
Status:	Osnutek
Lastnik:	Peter Medvešček
Zadnja sprememba:	17. Oktober 2006
Ustvarjeno:	15. Junij 2006

- volčič izdelava križ za v skavtsko sobo;
- volčič v okviru oz. v zvezi s prihajajočim praznikom naredi neko likovno upodobitev ali nekakšen kotiček, oltarček ... (npr. v času šmarnic, za veliko noč ...).

VOLČIČ OBLJUBE

- volčič naredi obročke za rutko za celo krdelo;
- volčič nariše plakat, na katerem na čim bolj izviren način upodobi zakona krdela;
- volčič izdelava kocko z molitvami; lahko tudi dve (prva z molitvami, druga za koga).

PEČINSKI VOLČIČ

- volčič izdelava karte za igranje spomina, vse v krdelu nauči igro;
- volčič naredi oltarček v skavtski sobi;
- volčič v postu zbira sladkarije, ki se jim sam odpove; za vsako sladkarijo da nov kamenček v mozaik, ki mu ga lahko nariše Kaja.

ODRASEL VOLČIČ

- volčič pripravi koreografijo na skavtsko ali duhovno pesem;
- volčič obišče starejšega človeka, mu nekaj časa dela družbo ter se z njim pogovarja ali mu izdelava darilo;
- volčič uredi slike iz zimovanja/tabora.

VOLČIČ OBLJUBE

- volčič oblikuje svojo knjižico dobrih del in vanjo vpisuje vsakdanje dobro delo (lahko za obdobje enega meseca);
- volčič nariše strip na določeno zgodbo iz Sv. pisma;
- volčič vsak večer ob svečki zmoli molitev za celo krdelo ali za karkoli oz. kogarkoli drugega; v zvezek lova lepi število vžigalic, ki jih je pri tem porabil, lahko napiše tudi namen, za katerega je molil.

PEČINSKI VOLČIČ

- volčič spozna zgodbo o kakšnem svetopisemskem junaku - svetniku: David, Mojzes, Jožef, Frančišek ... in jo predstavi v krdelu;
- volčič opiše in nariše zanimivosti iz življenja svojega zavetnika;
- volčič sam napiše molitev za vse skavte sveta ali za kakšen drug namen.

ODRASEL VOLČIČ

- volčič poroma na nek romarski kraj in o tem poroča krdelu (kam, s kom, zakaj, ...);
- volčič sodeluje pri pripravi kateheze v krdelu;
- volčič poskrbi, da doma skupaj vsak večer zmolijo večerno molitev.

Kajini pleni

VOLČIČ MLADIČ

- volčič izdelata plakat z nekim skavtskim motivom (le-tega lahko obesi v župnijsko vitrino pred cerkvijo);

KAZALO:

KAJ JE OSEBNO NAPREDOVANJE	4
NAMEN OSEBNEGA NAPREDOVANJA	5
PLEN	5
STOPNJE OSEBNEGA NAPREDOVANJA	6
PRIPOMOČKI, ZUNANJI ZNAKI	7
Priročnik za osebno napredovanje v krdelu	8
Knjižica plenov	8
Nalepke	8
Gumbi	9
Skala posveta s stopnjami	9
OBRED NAPREDOVANJA	10
VLOGE PRI OSEBNEM NAPREDOVANJU	11
Vloga VV	11
Vloga voditelja	11
Vloga krdele	11
Vloga staršev	12
KORAKI OSEBNEGA NAPREDOVANJA	12
Predstavitev ON	12
Izbira plena	12
Lovljenje plena	13
Preverjanje	14
Nagrada	14
RAZPOLOŽLJIVOST STARIH VOLKOV	15
Krdelo ima vse štiri glavne like med SV	15
Krdelo nima vseh štirih glavnih likov med SV	15
VV lovi plene samo pri enem SV	15
ZAKLJUČEK	16
DODATEK	17
Slavko Rebec: RAZLIČNA POJMOVANJA VZGOJE	18
Temeljna izbira	18
Med 'gojiti' in 'vleči ven'	19
PRIMERI PLENOV	23
Akelini pleni:	23
Bagirini pleni	24
Balujevi pleni	25
Kajini pleni	26

KAJ JE OSEBNO NAPREDOVANJE

V italijanski skavtski organizaciji AGESCI s pojmom osebno napredovanje (ON) definirajo pedagoški proces, ki omogoča spremstvo postopnega celovitega razvoja osebe. To dosegamo preko prizadevanj za odkrivanje in uresničevanje svojih potencialov. Da bi bilo to mogoče, mora biti mehanizem ON preprost in konkreten, tako da otroci in mladi lahko zares gradijo sami svoje ON in ga s pomočjo voditelja živijo kot del velike igre skavtstva. (*Metodološki pravilnik AGESCI o ON*)

ON se začne tisti trenutek, ko oseba vstopi v ZSKSS, in glede na to, da človek nikoli ne preneha biti skavt, se tudi ON naj ne bi nikoli končalo. Zato je ON v različnih oblikah prisotno v vseh vejah ZSKSS, le način je prilagojen starosti osebe. Slednje omogoča postavljanje in doseganje vedno novih izzivov ter posledično nenehno rast.

ON je stvar posameznika, ki se mora za svoje napredovanje najprej odločiti, nato pa si zanj nenehno prizadevati. **Voditelj v tem procesu zgolj opazuje, spodbuja in pripravlja okolje, v katerem bo lahko posameznik sam skrbel za svoj razvoj in napredovanje.**

ON v veji VV (v jeziku džungle lovljenje plenov) je pot osebne rasti vsakega volčiča in volkuljice (VV) v krdelu in je eden od metodoloških pripomočkov samovzgoje.

V priročniku Dvigni peruti je pojem samovzgoje opisan z besedami: »**Samovzgoja** je element skavtske metode, s katero skavta in skavtinjo spodbujamo k prevzemanju odgovornosti za lastno osebno rast. Mlademu omogoča na eni strani odkrivanje še neodkritih ter razvijanje že odkritih talentov, sposobnosti in interesov, na drugi strani pa odkrivanje svojih meja.« (*Dvigni peruti, stran 58*)

VOLČIČ OBLJUBE

- volčič vodi (jutranjo) telovadbo na zimovanju/taboru;
- volčič vadi košarko, nato pa na srečanju skuša npr. sedemkrat od desetih možnih poskusov zadeti koš;
- volčič si izdelava lok in se z njim nauči streljati, nato pa na srečanju skuša npr. sedemkrat od desetih možnih poskusov zadeti v tarčo.

PEČINSKI VOLČIČ

- volčič si izbere državo, ki ga zanima, se pozanima, kateri šport je tam najbolj priljubljen in se ga nauči oz. predstavi krdelu;
- volčič pripravi špotrno igro za celo krdelo;
- volčič pripravi seznam higienskih pripomočkov – nariše ali izreže iz revij, ki jih mora vzeti s seboj na zimovanje/tabor.

ODRASEL VOLČIČ

- volčič naredi spisek iger, ki se jih igrajo v krdelu (s pravili);
- volčič pripravi lov za krdelo;
- volčič pripravi turnir ali tekmo za krdelo.

Balujevi pleni

VOLČIČ MLADIČ

- volčič vsak večer zmoli nekaj z določenim namenom, katerega si sam izbere in ga tudi zapiše v zvezek lova;
- volčič pomaga pri urejanju cerkve (čiščenje ali priprava cerkve za skavtsko mašo ...);
- volčič pomaga voditelju pri pripravi molitve na zimovanju/taboru.

PEČINSKI VOLČIČ

- volčič se nadzoruje, da na srečanju ali čez teden odpravlja škodljive razvade (bolj potihlo govori, ne grize nohtov, se ne odgovarja staršem). Ob tem izdeluje plakat ali koledar (ga sam naslovi) – k datumu, ko se mu je uspelo zadržati, sam prilepi nalepko;
- volčič pripravi kretnje, s katerimi bo pokazal pojme prijateljstva: smeh, objem, stisk roke, opravičilo ... in še sam poišče nove pojme, povezane s prijateljstvom;
- volčič sestavi kviz o džungli.

ODRASEL VOLČIČ

- volčič iz vseh Mavglijevih zgodb, ki jih pozna, poišče 5 situacij, v katerih bi Mavglija posnemal in 5, kjer bi ravnal drugače;
- volčič opiše svoje talente in poišče znane osebe z enakimi talenti ter izdelava plakat. Z enim od talentov se predstavi krdelu;
- volčič organizira praznovanje rojstnih dnevo in godov na srečanjih v krdelu.

Bagirini pleni

VOLČIČ MLADIČ

- volčič en teden vsak dan preteče določeno dolžino, katere začetek si sam določi (dolžino vsak dan stopnjuje);
- volčič en teden vsak dan prekolesari določeno dolžino, katere začetek si sam določi (dolžino vsak dan stopnjuje), na koncu pa se na kolesarjenje odpravi skupaj z Bagiro;
- volčič si izmisli elemente telovadbe, ki jo bo en teden izvajal vsako jutro ali vsak večer.

NAMEN OSEBNEGA NAPREDOVANJA

Po Metodološkem pravilniku AGESCI lahko povzamemo, da je namen ON vzgojiti moške in žene, ki izberejo, da bodo igrali svojo igro življenja po vrednotah, ki jih predlaga skavtstvo.

V ZSKSS se je to odrazilo v namenu vzgoje, ki je izražen z orison fanta in dekleta odhoda. Ta oseba je definirana z lastnostmi in držami mladega človeka, ki v starosti 19-21 let končuje vzgojno pot v ZSKSS (Dvigni peruti, str. 23). ON je eno izmed orodij, s katerim ta namen dosežemo.

V veji VV je namen ON omogočiti volčiču in volkuljici, da bo kar najbolje razvijal-a svojo osebnost (sposobnosti in potencialne).

PLEN

V jeziku džungle, ki je v navadi med člani veje VV, se pod pojmom plena skriva konkretna naloga, ki jo mora VV opraviti, da bi dosegel napredek v svojem razvoju.

Plen je sredstvo ON, ki ga voditelj vedno izbira v sodelovanju z VV. Na ravni odločitve VV naj pomeni prizadevanje za uresničitev konkretne naloge. Zato naj bo plen vedno tako konkreten, da bo pri VV omogočil razvijanje in izboljšanje njegovih (njenih) sposobnosti in potencialov.

V krdelu VV opravlja plene iz štirih področji, ki sovpadajo s štirimi glavnimi liki Knjige o džungli in tudi štirimi točkami B.P.-ja

- Akela - oblikovanje značaja
Kot varuh postaje in zakonov ima pomembno mesto pri moralnem razvoju otroka. Skrbi za značajske lastnosti otroka.
- Bagira - telesni razvoj, fizična moč
V krdelu skrbi za osebno higieno, zdravo prehrano, nočni počitek in uri telesno kondicijo.
- Kaja - ročne spretnosti
Spodbuja razvoj otroka na vseh področjih ročnih spretnosti.

- Balu - služenje bližnjemu, duhovnost
Balu je v džungli učitelj postave. Njegovi pleni so povezani s služenjem bližnjemu, dojetanjem džungelske postave in zakonov ter z duhovnim razvojem otroka.

STOPNJE OSEBNEGA NAPREDOVANJA

VV v času svojega bivanja v krdelu napreduje postopoma. Z lovljenjem plenov napreduje na omenjenih štirih področjih preko štirih stopenj ON, ki so naslednje:

- volčič mladič
- volčič obljube
- pečinski volčič
- odrasel volčič

Ko vstopi v krdelo, je otrok na stopnji **volčiča mladiča**. Ko je z obredom prihoda v džunglo sprejet v krdelo, ga imenujemo volčič ali volkuljica, glede na stopnjo ON pa ostane mladič. Za prehod na naslednjo stopnjo mora uloviti 4 plene (iz vsakega področja enega). Za dosego stopnje volčiča obljube se ti pleni nanašajo predvsem na odkrivanje pravil v krdelu, poznavanje zakonov in obljube.

Stopnjo **volčiča obljube** VV doseže, ko obljubi. Na tej stopnji se VV usposablja in pogloblja znanje, ki ga že ima. Dobro pozna postavo in zakone džungle, pozdrav in pravila.

Stopnjo **pečinskega volčiča** VV doseže, ko zopet ulovi 4 plene, ki se nanašajo predvsem na izpolnjevanje konkretnih dolžnosti. VV prevzema manjše odgovornosti, trudi se aktivno sodelovati v krdelu.

Stopnjo **odraslega volčiča** VV doseže, ko ulovi 4 plene, ki se nanašajo na njegovo (njeno) odgovornost, ki jo bo uresničeval-a dokler bo v krdelu. VV je odgovoren, zaupa svojim sposobnostim in zna poskrbeti za mladiče v svoji gruči.

PRIMERI PLENOV

Pleni, ki so tukaj navedeni, naj služijo le za orientacijo:

Akelini pleni:

VOLČIČ MLADIČ

- volčič dvakrat v tednu nekemu pomaga, o tem nariše in nato na srečanju predstavi krdelu;
- volčič izdelava kuharsko knjižico (morda lahko opiše pripravo neke predjedi, juhe, glavne jedi, solate in sladice ...), eno izmed vsebovanih jedi pripravi in jo prinese na srečanje;
- volčič se nauči zaigrati na kitaro nekaj akordov, uporabnih, da lahko na koncu zaigra eno preprosto pesem; pri skavtski maši jo lahko nato zaigra skupaj z enim od voditeljev.

VOLČIČ OBLJUBE

- volčič se nadzoruje, da na srečanju ali čez teden odpravlja škodljive razvade (bolj potihoma govori, ne grize nohtov, se ne odgovarja staršem). Ob tem izdeluje koledar POSTAJAM BOLJŠI – k datumu, ko se mu je uspelo zadržati, mu eden od voditeljev nariše nek simbol;
- volčič nariše svoje talente in se z enim od njih predstavi krdelu;
- volčič se odpove sladkarijam z ozirom na vse, ki so lačni.

značajem in čustvi. Da vse to deli z drugimi in na ta način oblikuje novo kulturo odgovornosti, resnice in iskrenosti.

Zato se veliko bolj kot z definicijo vzgoje, navedeno v začetku te točke, strinjam s tisto, ki jo predlaga italijanski slovar vzgojnih znanosti. Pravi, da **je vzgoja 'promocija osebnostnih sposobnosti, temeljnih za svobodno in odgovorno življenje v povezanosti z drugimi, v teku časa in starostnih obdobjih, v prepletenosti medosebnih odnosov in v življenju zgodovinsko organizirane družbe.'**

Slika 2: Skala posveta stega Gornja Radgona 1. Ali podobnost z ajdovsko skalo posveta kaže na to, da je bilo ON v slovenski džungli enkrat že poenoteno?

Voditelji naj skupaj z VV izbirajo take plene, da jih bo VV primerno dolgo lovil-a. Če je le mogoče, naj prehod med posameznimi stopnjami traja eno leto, čeprav **dosežene stopnje ON niso pogoj za prehod v vejo IV!**

Stopnje zato tudi niso vezane na leta, ki jih volčič preživi v krdelu. To pomeni, da lahko VV v enem letu napreduje za več kot eno stopnjo, čeprav naj bo to izjema v primeru izjemno motiviranega in prizadevnega VV. Po drugi strani (in v praksi se to pogosteje dogaja) pa lahko VV ostane na eni stopnji tudi več kot eno leto. Teoretično, ob nikakršnem prizadevanju VV za svoj razvoj, lahko VV ostane na stopnji volčiča mladiča tudi do odhoda v četo. Sicer je to izreden in redek primer, vendar naj se stari volki (SV, voditelji v veji VV) zavedajo tudi te možnosti.

Stopnje so postavljene z namenom, da otroka umestimo v navidezno hierarhijo, ki vlada v džungli. S tem ga dodatno motiviramo, da se bo trudil povzpeti po lestvici navzgor vse do odraslega volčiča, ki bo dobro pripravljen na odhod v četo. **Stopnje kažejo na količino izkušenj in na izurjenost, ne pa toliko na sposobnosti in talente otroka.**

Otrokom je potrebno jasno postaviti in predstaviti merila, kaj mora za doseg posamezne stopnje znati!

PRIPOMOČKI, ZUNANJI ZNAKI

Za izvajanje ON v veji VV obstaja več pripomočkov, ki so namenjeni nazornemu spremljanju poteka ON, motivaciji VV ali kot pomoč voditeljem. To so:

Priročnik za osebno napredovanje v krdelu

To je priročnik, ki ga pravkar držite v roki in če ni jasno, čemu je namenjena, potem raje ne berite naprej, ker avtorji dvignemo roke nad lastno nesposobnostjo in prepustimo vpeljavo plenov kasnejši generaciji.

Knjižica plenov

Knjižico plenov v džungli imenujemo »Odtisi mojih lovskih steza ali moji ulovljeni pleni«. Priporoča se, da vsak VV dobi svojo knjižico plenov ob obredu sprejema v krdelo.

V njej sta vsaki stopnji ON posvečeni dve strani, kamor VV napiše plen pri posameznem liku in kamor po uspešnem lovu tudi prilepi nalepko ustreznega lika, ki predstavlja dodatno motivacijo za VV (motivacija osebne rasti in napredovanja je VV težko razumljiva). Otrok tako ulovi štiri plene na štirih področjih.

Priporoča se, da iz praktičnih vzrokov (mama ne ve, kam je knjižica šla, VV pa se itak ne spomni, da bi jo kdaj sploh imel) knjižice hranijo voditelji. Je pa lep primer odgovornosti VV, da je sposoben sam skrbeti za svojo knjižico.

Na koncu knjižice je dodaten prostor za nalepke. Nekateri VV se v silni želji po ON odločijo za dodatno izobraževanje na področju, kjer že imajo nalepko za tisto stopnjo, na kateri trenutno so. SV naj jim tega nikar ne odrečejo, in dodatno ulovljen plen nagradijo s prilepljeno nalepko na to stran. Seveda pa mora VV za napredovanje na naslednjo stopnjo uloviti plene pri vseh štirih likih in ne le štiri plene pri enem (dodatno ulovljeni pleni na koncu knjižice nimajo vpliva na napredovanje VV na naslednjo stopnjo).

Nalepke

Nalepke se uporabljajo kot nagrada za ulovljene plene, tako kot je to opisano v prejšnjem poglavju pri knjižici plenov. Barve nalepk se razlikujejo glede na stopnjo, na kateri je VV plen ujel.

kakor vrtnar v 'bio vrtu'. Poskrbel bo, da bo zemlja primerno obdelana, tudi obrezal bo rastlino, kolikor je potrebno, ker bo na ta način sad boljši, toda pustil jo bo, da raste po svoje, čeprav bo morda malo manj ugledna. Z drugo primero bi lahko rekli, da je tak vzgojitelj podoben fotografu, ki pri razvijanju fotografij ne more pričakovati, da bo na fotografiji kaj drugega kot je bilo posneto. Lahko pa odločilno pomaga, da bo fotografija dovolj ostra, da bodo barve žive in da bo ustreznega formata.

Kateri vzgojitelj ima prav? Za kateri način vzgajanja volčičev se lahko odločimo slovenski stari volkovi.

Pomagajmo si še enkrat s primero. Jabolka iz prvega vrta so lepa, svetijo se na soncu, toda vsa so zelo podobnega okusa in vemo, da v shrambi ne obstanejo prav dolgo. Dolgo časa sicer ohranijo lepo skorjo, vendar pod njo postajajo vedno bolj puhla.

Jabolka iz drugega primera niso tako ugledna. So nepravilnih oblik, imajo lišaje, toda izreden okus. Vsako je enkratno, neponovljivo v primerjavi z drugimi jabolki z iste jablane. Kaj šele, če so jabolka iz različnih jablan, ki je rasle na povsem drugačni zemlji. Bilo je obdobje, v katerem se ni nihče zmenil za tako imenovane 'bio proizvode', danes pa so zelo cenjeni.

Mnenja sem, da se stari volkovi lahko upravičeno odločimo za 'bio' vzgojo. Čas je že, da v pojmovanju vzgoje na Slovenskem (tako v družbi, kakor v cerkvi) mine obdobje nekakšne programirane vzgoje, v katerem so vsi vzgojitelji bili bolj podobni tehnikom vzgoje. Za nami je obdobje, v katerem so socialistični družbeni cilji narekovali ideal vzgojenega otroka. Ne moremo si dovoliti, da bi se na mesto teh ciljev povzpeli kakšni drugi, recimo liberalni ali potrošniški. Kajti v vsakega otroka, v vsakega našega volčiča, je položena sposobnost, da postane samonikla osebnost, s svojimi občutji,

pomeni 'vzgajati', 'gojiti', 'obdelovati', 'uriti' in 'educere' ki pomeni 'vleči ven', 'razvijati'.

Podobno zasledimo tudi v angleščini. Besedo 'education' običajno prevajamo z 'vzgoja'. Toda obratno imajo Angleži za besedo 'vzgoja' še besedo 'up-bringing', kar v dobresednem prevodu pomeni 'gor prinesiti' ali 'kvišku pripeljati'.

Očitno je torej, da beseda 'vzgoja' in z njo tudi glagol 'vzgajati' nista dva povsem enovita pojma. Možno ju je razumeti na dva načina:

1. Vzgojo lahko razumemo kot delovanje vzgojitelja, ki ima namen 'gojiti' ali 'kultivirati' vzgajanca, običajno otroka. Poskusimo si pomagati s primerom. V takem razumevanju vzgoje je vzgojitelj kakor vrtnar, na čigar vrt smo vsadili določeno seme ali rastlino. Zamljo smo pravilno obdelali in vrtnar ima na voljo vsa ustrezna orodja, s katerimi bo poskrbel, da bo rastlina zrasla. Zalival jo bo, obrezoval, jo škropil in po določenem času bo upravičen od nje pričakovati sad. Kakšen? Se razume, da okusen in kar se da obilen. Vrtnarjevo delo bo ocenjeno po tem, koliko so se rastline v njegovem vrtu približale idealu, ki ga je postavila vrtnarska stroka (teorija o vzgoji) ali pa lastnik vrta (družbeno-politični voditelj). Da bi rastlina dobila kar največ sonca, bo vrtnar v zemljo zapičil palice in med njimi razpel žice, da bi lahko vsako vejico te rastline privezal, ji dal oporo in jo izpostavil soncu.
2. Vzgojo pa lahko razumemo tudi kot delovanje vzgojitelja, ki ima namen pomagati otroku, da bodo v njem skrite sposobnosti in zmožnosti zrasle. Poskušal mu bo pomagati 'potegniti ven' iz njega vse tisto, kar lahko njegova osebnost uresniči. S prejšnjo primerom bi lahko rekli, da se bo obnašal

- volčič mladič – zelena barva nalepke
- volčič oblube – rumena barva nalepke
- pečinski volčič – rdeča barva nalepke
- odrasel volčič – modra barva nalepke

Gumbi

Barvni gumbi simbolizirajo stopnjo, ki jo je VV dosegel in se podeljujejo med obredom napredovanja. Prvi gumb, ki označuje stopnjo volčiča mladiča, VV dobi ob sprejemu v krdelo.

Barve gumbov za posamezne stopnje so:

- volčič mladič – zelen gumb
- volčič oblube – rumen gumb
- pečinski volčič – rdeč gumb
- odrasel volčič – moder gumb

Gumbi so z varnostno zaponko pripeti na kožuh VV (volčjo rutko), na zadnji strani, za vratom. Vsak naslednji gumb se doda k prejšnjemu na isto varnostno zaponko, s čimer zadostimo skavtskemu zakonu, ki govori o varčnosti.

Mladiči, ki še nimajo pravega kožuha, pripnejo gumb na začasni kožuh, ki je v navadi v posameznem krdelu.

Skala posveta s stopnjami

Krdelo ima določeno svobodo pri obredu prehoda na naslednjo stopnjo ON. Prehod naj vključuje simboličen prikaz prestavljanja volkcev po maketi ali plakatu skale z več stopnjami. VV, ki je dosegel naslednjo stopnjo, naj skupaj z Akelo (eden od SV, glavni lik v krdelu) premakne volkca, na katerem je napisano njegovo ime (slika 1).

Slika 1: Skala posveta stega Ajdovščina-Šturje 1. Ena izmed možnosti zunanjega prikaza situacije v krdelu na področju ON. Volkci, ki plezajo na skalo in stari volki, ki jih pričakujejo na vrhu so pritrjeni z magneti.

OBRED NAPREDOVANJA

- Stopnjo **volčiča mladiča** otrok formalno doseže z obredom prihoda v džunglo, ki sodi v tradicijo krdela.
- Stopnjo **volčiča obljube** VV formalno doseže z obredom obljube.
- Stopnjo **pečinskega volčiča** VV formalno doseže s posebnim obredom, ki sodi v tradicijo krdela.
- Stopnjo **odraslega volčiča** VV formalno doseže s posebnim obredom, ki sodi v tradicijo krdela.

Med 'gojiti' in 'vleči ven'

Za definicijo vzgoje sem prvič slišal v času šolanja na Srednji pedagoški šoli v Ljubljani. Učili smo se: *Vzgoja je proces, v katerem vzgojitelj na vzgajanca prenaša svoje izkušnje z namenom, da mu bo pomagal v polnosti vključiti se v družbo. Je proces, ki se odvija med bolj in manj izkušeno osebo.*

Na prvi pogled lahko taki definiciji pritrđimo, saj v nekem smislu pri vzgoji dejansko gre za to. Toda podroben premislek hitro pokaže, da tako pojmovana vzgoja pravzaprav pomeni, da vzgojitelj oblikuje otroka po svoji predstavi, glede na lastne (predpostavimo da najboljše) izkušnje. Družba, v katero skuša otroka vključiti, predstavlja objektivno merilo, ki se mu mora vsak prilagajati. Dejstvo je, da so se v takem kontekstu vzgoje zelo hitro našli vzgojitelji, ki so z veliko vnemo karakterizirali posameznika, koliko je 'družbeno-politično' primeren in koliko ne. Od tega pečata, ki je bil posamezni razvijajoči se osebi 'prilepljen', je bila velikokrat odvisna vsa nadaljnja življenjska pot.

S kritiko temu pojmovanju vzgoje ne odrekam legitimnosti. Rad bi le pokazal, da je enostranska, kajti zelo malo ali pa nič prostora ne pušča otroku samemu, njegovim pobudam, njegovim sposobnostim. Preden nakažemo drugo možno pot pojmovanja vzgoje, pogledjmo etimološki pomen te besede. Slovenska beseda 'vzgoja' ima v latinščini besedo 'educatio.' Koren le-te pa sta dva:

'e-duco 1 (educare)' = 'vzgojiti', 'gojiti', 'prehraniti', 'rediti'

'e-duco 3 (educere)' = 'potegniti', 'izvleči', 'peljati iz', 'spraviti pred sodišče', 'postaviti', 'zgraditi', 'odgojiti', 'vzrediti'.

Med obema izrazoma je velika razlika in podobnost.

Za lažje razločevanje si pomagajmo še z italijanskim prevodom. V italijanščini obstajata oba sorodna korena in sicer '**educare**' kar

Slavko Rebec: RAZLIČNA POJMOVANJA VZGOJE

Temeljna izbira

Vzgojna naravnost življenja in dela skavtskega voditelja ni nekaj, kar bi bilo prepuščeno na izbiro vsakemu posamezniku. Izbira vzgojnega dela skavtskega voditelja, torej tudi vsakega starega volka, je namreč zajeta že v odločitvi, da vsak svobodno sprejme Zavezo združenja, še prej pa statut Združenja. V obeh temeljnih listinah, med katerima je prva simbolne, druga pa pravne narave, je jasno izraženo, da je ZSKSS vzgojno združenje. Tudi na vseh dosedanjih posvetih smo se slovenski stari volkovi vedno pogovarjali o tem, da volčiče vzgajamo, ne pa jih učimo ali izobražujemo.

Včasih smo sicer pri pogovorih na to temo pokazali nekaj nezadovoljstva, kako da nam primanjkuje znanja pri veččinah, s katerimi bi lahko navdušili volčiče. Toda, ali ni morda hrepenenje po veččinah v vzgojnem delu z volčiči izraz tega, da čutimo, kako težka je ta naša temeljna opredelitev za vzgojo.

Nočem biti črnogled, toda dejstvo je, da imamo vsi stari volkovi, ki trenutno delujemo v ZSKSS, samo izkušnjo socialistične ali postsocialistične šole. Ta je sicer govorila o vzgojno-izobraževalnem procesu. Toda vzgojo je vseskozi puščala na stranskem tiru, razen kolikor jo je potrebovala za uspešno vključitev otroka in mladega človeka v svoj sistem.

Prav zato bi rad pokazal na nekatere razlike, ki so prisotne že v samem etimološkem pojmovanju besed 'vzgoja,' saj bomo tako lažje razumeli njeno definicijo in s tem tudi pomembnost in usmerjenost naše temeljne izbire. Pri tem bom izhajal iz svoje izkušnje.

Vsak tak obred naj se zgodi samo na skali posveta, kjer SV zagotovimo ustrezno zbranost in občutek slovesnosti. VV, ki napreduje, se je potrudil kar najbolje in zasluži, da mu vse krdelo to prizna. Kot je bilo že omenjeno, naj obred vključuje podelitev gumba in prestavljanje volkcev po skali posveta. Akela kot vodja krdela naj volčiču pripne gumb in skupaj z njim prestavi volkca.

VLOGE PRI OSEBNEM NAPREDOVANJU

V proces ON je vključenih več ljudi. Vloge najpomembnejših so:

Vloga VV

Osrednji igralec, vzrok in gibalo ON. Od njega je največ odvisno in voditelji naj se ne trudijo VV odvzeti te vloge. (U)lovil bo toliko plenov, kot si sam želi, napredoval bo do tiste stopnje, do katere bo želel. Poskrbeti je treba le, da v njem nastane želja po napredovanju in jo ustrezno usmerjati.

Vloga voditelja

Voditelj spodbuja, navdušuje, svetuje, pomaga, spremlja, preverja ter nagraduje uspeh. Ne vsiljuje svojih želja in načrtov. Pokaže VV, da ON ni prisila voditeljev, staršev, šole, cerkve ali države, ampak njegova skavtska dolžnost in njegova pravica. VV naj začuti, da mu voditelj zaupa, ne dopušča pa zlorabe zaupanja.

Vloga krdela

Krdelo je skupnost, ki ji VV predstavi svoj plen. Drug drugemu so v zgled in v spodbudo. SV naj pazijo, da se ON ne sprevrže v tekmovanje, kdo od VV bo najboljši. To bi namreč pomenilo, da se bodo VV zadovoljili s tem, da so glavni na volčji vasi. Cilj ON je, da VV z vsakim plenom preseže samega sebe vsaj za dlako, saj v nasprotnem primeru ne gre več za napredovanje.

Vloga staršev

V idealnem primeru vloga staršev sovpada z vlogo voditelja, s to razliko, da starši za otroka predstavljajo drugo vrsto avtoritete (v dobrem pomenu besede) kot voditelji. Voditeljem in otroku so lahko v veliko pomoč, če jim znamo ON primerno predstaviti in jih že na začetku leta prositi, naj vzpodbujajo otroka pri lovljenju plenov. **V nobenem primeru ne smejo loviti namesto otroka, saj se v tem primeru VV nikoli ne bo naučil samostojnega lovljenja plenov. Prav ta sposobnost pa je tista, ki loči ponosnega volka v divjini od mrhovinarjev ali volkov v živalskem vrtu, ki čakajo na hrano, ki mu jo bodo ulovili in prepustili drugi.**

KORAKI OSEBNEGA NAPREDOVANJA

Predstavitev ON

S slabo predstavitvijo še tako dobra stvar ne more uspeti.

SV mora biti pred vpeljavo ON v krdelo ali vključitvijo mladičev v ON, vsebina pričujoče knjižice kristalno jasna. Vedeti morajo, kako bodo začeli, kako bodo ON izvajali in kam želijo svoje VV s tem pripeljati.

Sledi zagotavljanje potrebnega materiala ter srečanje, kjer bodo VV vključili v ON. VV je treba jasno predstaviti vnaprej določena pravila in potek igre, saj vsako naknadno spreminjanje in prilagajanje povzroča slabo voljo in padec motivacije.

Izbira plena

Izbira plena naj vedno poteka v soglasju z otrokom! Če otrok nima predloga (kar se velikokrat zgodi), je potrebno skupaj z njim iskati izzive, ki so mu všeč. Izbira plena lahko poteka v obliki lova, kjer VV dobijo vpogled, kaj je plen, med katerimi lahko izbira, ipd.

DODATEK:

V dodatku sta pripeta še dva dokumenta, ki se dotikata tematike osebne napredovanja.

V prvem Slavko Rebec razmišlja o tem, na kakšen način naj stari volkovi slovenske džungle vzgajajo svoje volčiče, drugi pa je zbirka plenov, razdeljenih po posameznih stopnjah rasti VV in glede na štiri področja rasti.

ZAKLJUČEK

Čeprav je eden od avtorjev navdušen nad dobro dokumentiranimi zadevami in so mu perfektno izpeljani projekti, za katerimi ne ostane niti koščka papirja, navadna šlamparija, pa isti avtor enako sovraži perfektno dokumentirane projekte, ki se v praksi izkažejo za popolnoma neuporabne. V želji, da bi bilo ON v veji VV od sedaj naprej nekje med tema dvema skrajnostma, je nastal tudi ta priročnik.

V njem se je skoncentrirala literatura, ki v nekaterih primerih sega še v prejšnje tisočletje in preko meja Slovenije. Vse ljudi, ki so posredno ali neposredno vplivali na besede, slike in izdelke, ki jih najdete v priročniku, je najbrž nemogoče naštet, zato se ne bomo niti trudili.

Priročnik je kot vse ostale človeške stvari nepopoln in kot tak nagnjen k spreminjanju in posledično izboljševanju. V naših krdelih imamo že veliko različnih izkušenj z ON in voditelji, ki ste trenutno aktivni v vejah, imate najboljši vpogled v to, kaj našim volčičem trenutno najbolj pomaga pri ON. Zato vsako vašo pripombo in kritiko (pozitivno ali negativno) sporočite na e-naslov: peter.medvescek@skavt.net.

Jerica Novak, Maša Vidmar, Mojca Gaser, Peter Medvešek

Ajdovščina, Junij 2006.

Za začetek so lahko to stvari iz njegovih **močnih točk oziroma področij**, torej tam, kjer je dober. Še posebej je to zaželeno pri otroku, ki je premalo samozavesten in ne zna uporabiti oz. pokazati svojih talentov. Tu se bo namreč lahko izkazal (primer: VV igra kitaro, vendar se nikoli ne upa javiti ali pa ne dobi priložnosti, da bi krdelu kaj zaigral; kot plen lahko za krdelo pripravi 5 min dolgo točko s kitaro).

Šibke točke oziroma področja je smiselno razvijati pri otroku, ki ima dobro razpoznavna močna področja. SV pri njem opažajo, da zna sam delati ter tudi že dela na svojih močnih področjih (primer: otroku, ki ima pogosto nastope s kitaro, ni v osebno rast, če bi nekaj zaigral še pred krdelom).

Ko SV in VV določita plen, se točno zmenita, kako bo to opravil, do kdaj in kako bo lahko voditelj to preveril.

Lovljenje plena

Lovljenje plena je torej časovno omejeno. Čeprav SV in VV ob izbiri plena časovni rok sicer skupaj določita, je tu bistvena kritična presoja voditelja, ki predvidi, koliko časa bo plen otroku vzel.

Nekateri VV bodo v enem letu ulovili več plenov kot drugi, zato bodo lovljenja trajala različno dolgo. Omogočiti moramo, da lahko volčič ob normalnem prizadevanju naredi vsaj 1 stopnjo na leto, hkrati pa paziti, da otrok ne napreduje prehitro. Hitro napredovanje po stopnjah običajno pomeni prelahke ali časovno prekratke plene, kar posledično pomeni manjše napredovanje VV.

V času lovljenja potrebujejo otroci veliko vzpodbude. Le redko sami prosijo za pomoč.

Če se lovljenje plena zavleče je potrebno ugotoviti iz kakšnih razlogov. **Vsako kritiziranje SV je popolnoma odveč**, na mestu je le nasvet v stilu: »ti to zmoreš, potruji se, le od tebe je odvisno, katero stopnjo boš osvojil«.

Preverjanje

Preverjanje najlažje izvedemo, če je plen konkreten izdelek ali pripravljena aktivnost za celo krdelo. Plen lahko otrok predstavi javno pred celim krdelom ali pa za plen in dosežek vesta le otrok in voditelj. V prvem primeru je potrebno pri načrtovanju srečanj nameniti čas za predstavitev plenov.

Preverjanje aktivnosti, ki jih otrok izvaja samo doma (primer: en mesec skrbi za odnašanje smeti), temelji na zaupanju. Z malo domišljije pa lahko tudi takšno aktivnost naredita enostavno preverljivo (primer: vsak večer moli ob prižgani svečki in uporabljeno vžigalico prilepi na list papirja).

Preverjanje plenov je včasih zamudno, ampak nujno potrebno delo, zato je pripočljivo od časa do časa nameniti temu poseben sestanek in na njem z vsemi VV preveriti trenutno stanje. Pomembno je, da ne preverjamo samo ulovljenih plenov, ampak tudi tiste, ki se jim VV nenehno izmikajo in trajajo v nedogled. Včasih je razlog upravičen, včasih pa pri VV nastopi tudi jesenska, zimska, spomladanska ali poletna utrujenost, ki odvrta misli od lova.

Nagrada

Nagrada je zelo pomemben del osebnega napredovanja, ni pa dobro, če postane najpomembnejša, kar je ugotovil že Nejc Zaplotnik (»Kdor išče cilj, bo ostal prazen ko ga bo dosegel...«). Otroku predstavlja priznanje za dosedanji trud in motivacijo za nadaljnje lovljenje plenov.

Med nagrade štejemo voditeljevo pohvalo, navdušenje s strani krdele, nalepko v knjižici plenov in gumb na rutici ob napredovanju.

RAZPOLOŽLJIVOST STARIH VOLKOV

Otrok torej lovi plene na 4 področjih, ki jih v krdelu preslikamo v 4 glavne like iz Knjige o džungli. V idealnem primeru imamo v krdelu med SV zastopane vse glavne like in vsak od teh likov je tudi značajske in telesno primeren svoji vlogi. Realnost pa z ideali ponavadi nima posebno tesne povezave ...

Spodaj so navedene tri možnosti spremljanja VV med ON, ki pa niso vsezveličavne dogme. Seveda lahko SV uporabijo svoj princip, ki zadošča potrebam ON ter njim in ustreza VV.

Krdelo ima vse štiri glavne like med SV

Predpostavimo, da vsi štirje SV tudi ustrezajo svoji vlogi (Bagira ni športni analfabet in Balu ni prepričan ateist). V tem primeru je res najbolje, da vsak od teh likov skrbi za svoje področje in spremlja lovljenje svojih plenov pri VV.

Krdelo nima vseh štirih glavnih likov med SV

Nič hudega. Vsak voditelj je skupaj z volčičem sposoben poiskati plen, ki bo uril področje otrokovega razvoja, za katerega naj bi skrbel manjkajoči lik.

VV lovi plene samo pri enem SV

Vsak SV izbere (ali pa se ta možnost dopusti VV) določeno število VV. Lahko bi rekli, da je, kar se ON tiče, hkrati Akela, Kaja, Bagira in Balu ob enem. Na vsakem področju otrokovega razvoja poiščeta plen in SV postane tako osebni spremljevalec VV. Ker otrok celo leto lovi pri njem, ima voditelj možnost, da otroka dobro spozna.

